

[áltörténetírás]

1. Mi lehet annak az oka, hogy sok ember valószínűleg fogadja el *A da Vinci-kód* által elbeszélte történelmet? Milyen kritikát jelent ez az oktatással szemben?
2. Miért tűnik olyan hitelesnek Heribert Illig *Kitalált középkora*, min alapul a sikere? Milyen érveket lehet felhozni vele szemben?
3. Hasonlítsd össze Heribert Illig (a *Kitalált középkor* elméletének megalkotója) és a kreacionizmus stratégiáját az „ortodox” tudománnyal szemben! Milyen párhuzamok és milyen különbségek azonosíthatók? Melyik milyen szempontból nevezhető „áltudománynak”?

[kreacionizmus]

1. Miért nem tekinthető a kreacionizmus tudománynak? A válasz során hasonlítsd össze helyzetét egy másik, órán vizsgált és vitatott területtel!
2. Fejts ki a kreacionisták által az evolúcióelmélet ellen felhozott érvek közül hármat! Milyen válaszokat lehet adni ezekre?
3. Mutasd be a 2005-ös amerikai kreacionizmus-per (Dover v. Kitzmiller) háttérét és döntését, és értékeld a döntés érveit!

[keleti orvoslás]

1. A testről alkotott általános kép hogyan befolyásolja az adott kultúra orvostudományát? Mondj legalább két olyan testkép-elemet, ami a nyugati és a keleti medicina közötti különbségek *mögött* áll!
2. Fejtsd ki, milyen módokon jelenik meg az akupunktúra a nyugati orvosi gyakorlatban a 20. században, és milyen legitimációs harcok folynak körülötte!
3. Milyen nehézségekbe ütközik, amikor a biomedicina vizsgálat alá próbálja vetni az akupunktúrát? Milyen tanulságai vannak a Cho és kutatótársai által vizsgált esetnek?
4. Az órán tanultak alapján az akupunktúra tudomány vagy áltudomány (vagy esetleg egyik sem)? Az álláspontodat indokold!

[határmunkálatok]

1. Mi indokolja a demarkáció klasszikus felfogásáról a határmunkálatok fogalmára való áttérést? Emelj ki néhány fontos különbséget!
2. Mik azok a határmunkálatok? Értelmezd a fogalmat, és illusztráld egy szabadon választott példa segítségével!
3. Milyen érvekkel különböztette meg John Tyndall a tudományt a vallás és a technika területeitől? Mire mutat rá ez a példa?

4. Ismertesd a frenológia tudományból való kiszorulásának történetét!

5. Foglald össze röviden, hogy kik között és milyen céllal zajlott az ún. tudományháború!

[nyilvánosság]

1. Mi a tudás három forrásának a szerepe a tudományos megismerésben? Mennyiben különböznek ezek a hétköznapokban betöltött szerepüktől?

2. Mi a szerepe a közlés általi tudásnak a tudományban és mennyire megbízható?

3. Milyen (az órán tanult) általános feltételek fennállása esetén hajlunk egy hallott információ elfogadására? Mondj példákat olyan helyzetekre, amikor ezek a feltételek külön-külön teljesülnek, illetve nem teljesülnek!

4. Hozz fel két-két érvet arra, hogy a laikus miért, illetve miért ne bízjon meg a tudományban!

5. Jellemezd a tudomány belső kommunikációs rendszerét? Miért lehet érdekes ennek az ismerete?

6. Értelmezd a tudomány társadalmi szerepét a szakértőiség fogalmának segítségével!

7. Vesd össze a tudomány és laikus viszonyának különböző modelljeit!

8. Jellegében miben különbözik az a tudomány, amit az iskolában tanulunk attól, amivel állampolgárokként a mindennapi életben találkozunk?

9. Mik a tudományos ismeretterjesztés kapcsán felmerülő fő problémák, kihívások, kérdések?

[átfogó kérdések]

1. Csoportosítsd néhány szabadon választott szempont szerint az órán részletesen tárgyalt határterületeket! Melyiket hol helyeznéd el a tudományok és áltudományok „térképén”? Elképzeléseidet rajzold is le! A fenti térképen helyezz még el három vitatott tudományosságú gyakorlatot (az első órán jó sok ilyen szerepelt a táblán), besorolásodat mindegyik esetben néhány mondatban indokold!

2. A posztakadémikus tudomány sok ponton eltávolodni látszik a mertoni normáktól. Ezek közül melyiket tartod a leginkább aggasztó folyamatnak? Miért?

3. Szerinted hogyan, milyen eszközökkel lehetne elmélyíteni és szélesebb körben ismertté tenni a tudományról alkotott szociális tudást (figyelembe véve, hogy a tudományt és az oktatást irányító döntéshozók tipikusan nem tartják ezt kiemelt fontosságúnak)?

4. Ha mindkét esetben egyetlen intézkedési lehetőséged lenne, mit változtatnál a tudomány *a*) belső viszonyaiban *b*) „külkapcsolataiban”? Válaszodat indokold!